

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a členov senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a JUDr. Mariána Sluka, PhD., v spore žalobcu **JUDr. A. C.**, bývajúceho v B., proti žalovanému **JUDr. J. Č.**, bývajúcemu v B., zastúpenému Mgr. Jurajom Wallnerom, advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v Bratislave, Karloveské rameno 6, **o návrhu žalovaného na zaplatenie sumy 220,21 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I, pod sp.zn. 10 C 35/2003, na dovolanie žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. marca 2012, sp.zn. 2 Co 103/2011, po náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. októbra 2014 sp.zn. II.ÚS 380/2013-44 takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. marca 2012, sp.zn. 2 Co 103/2011 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

1. Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 13. apríla 2005, č.k. 10 C 35/2003-117 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 58 800,- Sk so 17 % ročným úrokom z omeškania od 8. januára 2001 do zaplatenia, trovy konania v sume 29 090,- Sk na účet právneho zástupcu žalobcu, všetko v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Protinávrh žalovaného z 13. októbra 2004 zamietol.
2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 8. novembra 2007, sp.zn. 3 Co 485/2005 rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 58 800,- Sk so 17 % ročným úrokom z omeškania od 18. januára 2001 do zaplatenia zmenil tak, že žalobu zamietol. V časti výroku o protinávru žalovaného

z 13. októbra 2004 a v časti výroku o trovách konania napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Bratislava I rozsudkom 29. novembra 2010, č.k. 10 C 35/2003-250 uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovanému sumu 220,21 € spolu so 17,6 % úrokom z omeškania ročne od 2. marca 2001 až do zaplatenia a nahradiť žalovanému trovy konania v sume 1 577,33 € na účet právneho zástupcu žalovaného v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 451 ods. 1, § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 9 vyhlášky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci, § 387 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka. Po vecnej stránke rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca sa bezdôvodne obohatil vo výške 220,21 €, nakoľko žalovanému neposkytoval právnu pomoc za celé dohodnuté obdobie a tým vznikol žalobcovi nárok len na pomernú časť dohodnutej paušálnej odmeny od žalovaného.
4. Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. marca 2012, sp.zn. 2 Co 103/2011 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. S poukazom na ustanovenie § 97 a § 98 Občianskeho súdneho poriadku, platného a účinného do 30. júna 2016 (ďalej už len „O.s.p.“) konštatoval, že vzájomný návrh i obrana žalovaného spočívajúca v uplatnení kompenzačnej námietky v konaní sú rozdielne procesné úkony. Pokiaľ neprevyšuje pohľadávka žalovaného pohľadávku žalobcu, posudzuje sa tento prejav vôle žalovaného ako obrana žalovaného proti návrhu žalobcu. Pokiaľ je však pohľadávka žalovaného vyššia, než pohľadávka uplatnená žalobcom, považuje sa prejav žalovaného, ktorým svoju pohľadávku započítal, vo výške zodpovedajúcej pohľadávke žalobcu za obranu a v tej časti, v ktorej žalovaný navrhuje, aby mu bolo prisúdené viac, než požaduje žalobca, za vzájomný návrh. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca si voči žalovanému v súdnom konaní uplatnil sumu 1 951,80 € a žalovaný si za konania voči žalobcovi uplatnil pohľadávku vo výške 220,21 €, jednalo sa preto o obranu žalovaného v zmysle § 98 O.s.p. a nie o vzájomný návrh tak, ako to uvádzal súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí. Poukázal na odôvodnenie svojho rozsudku z 8. novembra 2007, sp.zn. 3Co 485/2005, podľa ktorého úkon žalovaného predstavuje obranu a nevyvoláva dôsledky predpokladané ustanovením § 97 O.s.p. S poukazom na ustanovenie § 226 O.s.p.

uviedol, že súd prvého stupňa je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu a na vytýkaný nedostatok bolo potrebné v odvolacom konaní v zmysle § 212 ods. 3 O.s.p. prihliadnuť, nebolo však v kompetencii odvolacieho súdu toto pochybenie zhojiť, a preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa z uvedených dôvodov podľa § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. zrušil a podľa 221 ods. 2 O.s.p. vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Konštatoval, že v ďalšom konaní úlohou súdu prvej inštancie bude zaoberať sa podaním žalovaného, obrany z 13. apríla 2004 vo výške 220,21 € v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu uvedenom v rozhodnutí z 8. novembra 2007, v ktorom vyslovil, že podanie žalovaného z 13. októbra 2004 označené ako vzájomný návrh, ktorým žiadal, aby mu bolo prisúdené menej, ako žiadal žalobca, nemá dôsledky predpokladané ustanovením § 97 O.s.p. Pokiaľ tento prejav žalovaného posúdil súd ako vzájomný návrh a tento prejednal, jeho postup nebol správny.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo 7. marca 2013 sp.zn. 5 Cdo 286/2012 dovolanie žalovaného odmietol a žalobcovi nepriznal náhradu trov dovolacieho konania. S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti postupu súdov nižších stupňov sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či dovolateľovi bola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumel procesne nesprávny postup súdu priečiaci sa zákonu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania. Uviedol, že dovolateľ argumentáciu o existencii procesnej vady konania uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. nezakladal na tvrdení, že súdy porušili ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku upravujúce postup súdu v občianskom súdnom konaní alebo že nezachovali zákonom stanovenú procedúru prejednávania veci, znemožnili mu urobiť niektorý procesný úkon a podobne. Podstatou jeho dovolacích námietok bolo, že rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnej aplikácii a interpretácii ustanovení zákona. Z určujúceho – obsahového – hľadiska (viď § 41 ods. 2 O.s.p.) teda z jeho strany nešlo o námietku odňatia možnosti konať pred súdom, ale o námietku inú, ktorú dovolateľ uvádzal vo väzbe na otázku zákonnosti a vecnej správnosti právnych záverov súdov (ich právneho posúdenia veci), na ktorých v danom prípade založili svoje rozhodnutia. Podstatná časť dovolacích námietok žalovaného spočívala v tvrdení, že odvolací súd v danom prípade vychádzal z nesprávnej interpretácie § 97 a § 98 O.s.p. a v nadväznosti na to dospel k nesprávnemu právnemu názoru, že podanie žalovaného

z 13. októbra 2004, označené ako vzájomný návrh, ktorým žiadal, aby mu bolo prisúdené menej ako žiadal žalobca, nemá dôsledky predpokladané ustanovením § 97 O.s.p. Uvedená časť výhrad dovolateľa voči napadnutému rozhodnutiu sa týkala činnosti súdu, v rámci ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Táto činnosť súdu je obsahom právneho posudzovania veci. Dovolací súd ďalej uviedol, že ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. dávalo odňatie možnosti konať pred súdom výslovne do súvislosti iba s faktickou procesnou činnosťou súdu, a nie s jeho právnym hodnotením veci. Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov bol síce relevantný dovolací dôvod, ktorým bolo možné úspešne odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov nie je ale procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 (viď tiež R 54/2012 a niektoré ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp.zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011). Ak žalovaný ďalej namietal aj skutočnosť, že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd poukázal na to, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov by išlo vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci bolo síce relevantným dovolacím dôvodom, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladalo. I keby teda tvrdenia žalovaného boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), žalovaným vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého uznesenia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

6. Na základe sťažnosti žalovaného Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) nálezom z 28. októbra 2014 sp.zn. II.ÚS 380/2013-44 rozhodol, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp.zn. 5 Cdo 286/2012 porušil základné právo žalovaného na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Žalovanému priznal úhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom. Uviedol, že so závermi najvyššieho súdu nemožno z pohľadu ústavného súdu súhlasiť. Podľa § 97 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku žalovaný môže za konania uplatniť svoje práva proti žalobcovi i vzájomným návrhom. Podľa § 98 Občianskeho súdneho poriadku vzájomným návrhom je i prejav žalovaného, ktorým proti žalobcovi uplatňuje svoju pohľadávku na započítanie, ale len pokiaľ navrhuje, aby bolo prisúdené viac, než uplatnil žalobca. Inak súd posudzuje taký prejav len ako obranu proti návrhu. Ústavný súd v prvom rade konštatoval, že obe citované ustanovenia sú nielen súčasťou procesno-právnej normy (Občianskeho súdneho poriadku), ale nepochybne majú aj procesno-právny charakter, pretože upravujú možnosť žalovaného uplatniť svoj nárok proti žalobcovi v konaní začatom žalobcom. Zároveň definujú aj rozdiel medzi vzájomným návrhom a započítacou námietkou. Za právne posúdenie veci treba považovať interpretáciu a aplikáciu tých ustanovení zákona, na základe ktorých sa vo veci má rozhodnúť. To znamená, že námietka nesprávneho právneho posúdenia veci, ktorou možno odôvodniť dovolanie v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, sa spravidla týka tvrdenia o nesprávnej interpretácii a aplikácii hmotného práva, vzťahujúceho sa na posúdenie merita veci. Interpretácia a aplikácia procesno-právnych ustanovení je síce tiež v širšom zmysle právnym posudzovaním normatívneho textu, nemožno ju však spravidla považovať za právne posúdenie veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku. Správna interpretácia a aplikácia ustanovení procesného práva je jednou zo záruk ústavne konformného poskytovania súdnej ochrany. Ak preto odvolací súd nesprávne posúdil procesný úkon žalovaného ako započítaciu námietku v zmysle § 98 Občianskeho súdneho poriadku, hoci v skutočnosti pri správnej interpretácii a aplikácii malo ísť o vzájomný návrh v zmysle § 97 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, v dôsledku čoho sa žalovanému nedostane súdnej ochrany, keďže o ním uplatnenom nároku súdy meritórne vôbec nerozhodnú, potom zaťažuje konanie vadou spočívajúcou v tom, že v dôsledku jeho postupu bola žalovanému ako účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom.

Z ústavnoprávneho hľadiska je takýmto vadným postupom súdu žalovanému znemožnený samotný prístup k súdnej ochrane. Ústavný súd uzavrel, že najvyšší súd, ktorý nesprávne vyhodnotil dovolacie tvrdenie žalovaného (sťažovateľa) ako námietku nesprávneho právneho posúdenia veci, porušil jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky je viazaný právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý vyslovil v náleze z 28. októbra 2014 sp.zn. II. ÚS 380/2013 (§ 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov).
8. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z.z., ďalej len „CSP“).
9. Vzhľadom k tomu, že dovolanie žalovaného, ktoré pôvodne odmietol najvyšší súd svojím uznesením zo dňa 7. marca 2013 sp.zn. 5 Cdo 286/2012 a ktoré bolo hore uvedeným nálezom ústavného súdu zrušené a vec vrátená najvyššiemu súdu, bolo podané pred 1. júlom 2016, t.j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. (Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov), dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 CSP (na základe ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku, zostávajú zachované).
10. So zreteľom na povahu a účel dovolacieho konania dospel najvyšší súd k záveru, že v danej procesnej situácii, ktorá nastala po náleze ústavného súdu, pre dosiahnutie zmyslu a podstaty jeho nálezu z 28. októbra 2014 sp.zn. II. ÚS 380/2013-44 prichádza v dovolacom konaní do úvahy len zrušenie dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu z existencie procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. v nadväznosti na porušenie čl. 46 ústavy, tak ako bolo uvedené v predmetnom náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky. Vzhľadom na uvedenú vadu najvyšší súd zrušil uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. marca 2012, sp.zn. 2 Co 103/2011 a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie .
11. O trovách i dovolacieho konania rozhodne odvolací súd postupom podľa § 453 ods. 3 CSP.
12. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. januára 2017

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.

JUDr. Helena Haukvitzová, v.r.

JUDr. Marián Sluk, PhD, v.r.

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová